

כי ביום
הזה יכפר
עליכם

שיחה ליום הכיפורים

מאת

הרב אלי סדן

3	א. הפלא של יום הכיפורים
5	ב. כל נדרי
10	ג. כרטיס הכניסה ליום הקדוש
12	ד. ועיניתם את נפשותכם
13	ה. הוידוי
15	ו. להיות חלק מכנסת ישראל
17	ז. אורי וישעי
19	ח. עבודת כהן גדול
26	ט. נעילה
28	י. מיום הכיפורים לסוכות
31	יא. שמיני עצרת

© כל הזכויות שמורות לבני דוד
מותר להעתיק ולפרסם חלקים מהספר שלא למטרות מסחריות
תשרי תשפ"ד

עורך: **אופיר שוקרון**

עריכה לשונית: **נתנאל שאול**

עיצוב והפקה: **ברכץ בית אל** | 4295345-052 | barkatsbetel@gmail.com

לפרטים ולהזמנות: **בני דוד**, הארז 4 ע"לי 4482800 | 9407888-02, info@bneidavid.org

ניתן להאזין לשיעורים נוספים מבית המדרש של בני דוד
באתר האינטרנט **www.bneidavid.org**

כי ביום הזה יכפר עליכם

◆ פרק א ◆

הפלא של יום הכיפורים

**“כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ד’
תְּטַהְרוּ!”** (ויקרא טז ל)

יום מיוחד, יום של סליחה, מחילה וכפרה. יום של טהרה, יום שבו כולנו זוכים לעמוד לפני ד' יתברך, והוא בחסדו וברחמיו הרבים מכפר עלינו ומטהר אותנו מכל טומאותינו.

יש להתבונן, להעמיק ולנסות להבין כיצד מתחולל הפלא הזה של הטהרה.

למעלה מן הבחירה

למדנו ויודעים אנו שריבוננו של עולם נתן לאדם בחירה חופשית.

רבים מהמפרשים (כגון הרמח"ל, המלבי"ם ו"המשך חכמה") סוברים שהביטוי המיוחד **“וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ”** (בראשית א כז), מכוון לעובדה שכל הברואים כולם - עליונים ותחתונים - פועלים על-פי חוקים שד' יתברך הטביע בהם ושאינן להם בחירה חופשית. רק לאדם יש בחירה חופשית, ובזה יש בו דמיון מה לבורא יתברך שמו (כמובן הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כלומר, הבחירה החופשית היא רק בתחום של טוב ורע, של עשיית רצון ד' יתברך או ח"ו להיפך). על פי זה אנו מבינים את ההנהגה האלוקית של שכר ועונש, המכוונת מאת ד' על מנת לעורר את האדם לחזור בתשובה ולהיות ראוי לקבלת השפע האלוקי.

והנה, ביום הזה מתגלה הנהגה פלאית ומיוחדת שבה הקב"ה עצמו מטהר אותנו ומכפר על חטאותינו - ואנחנו נפעלים על ידו גם בתחום של יראת שמים. פלא זה כמובן מחייב אותנו להתרומם להבנה עמוקה יותר.

עלינו להבין שאף-על-פי שריבונו של עולם נתן לאדם בחירה חופשית - אין זה אומר שהוא הפקיר את העולם ומסרו רק לבחירה החופשית של האדם.

על חטא העגל אומרים חז"ל: "משל לכלה שזינתה תחת חופתה" (גיטין לו ב). זה נורא ואיום! איך אפשר להכיל חטא כזה?! ואכן מיד מופיעה ההווה אמינא הנוראה: "יַעֲתָה הַנִּיחָה לִי וַיִּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכַלְם וְאָעֲשָׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל" (שמות לב י). משבר נוראי, שבעקבותיו נשתברו הלוחות הראשונים.

ומכל מקום חז"ל למדו שהביטוי "הניחה לי" נאמר כרמז למשה שיש גם הנהגה עליונה יותר ("מהו 'הניחה לי', וכי תפסו משה לקב"ה בבגדו?". ברכות לב א), ומכאן זכינו לתפילה המיוחדת של משה: "וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ד' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר..." (שמות לב יא), שבזכותה קיבלנו את הלוחות השניים! מתי? ביום הכיפורים!

מעל הסדר הרגיל

ביום הכיפורים אנו נפגשים עם הנהגה אלוקית מיוחדת - כולנו עומדים לפני ד' יתברך, והוא סולח, מוחל ומכפר לנו על כל חטאותינו כדי שנוכל להתחיל את השנה החדשה ממקום טהור יותר, נקי יותר, וקרוב יותר אליו ית'.

אכן, בכל השנה כולה הנהגה האלוקית מדריכה את האדם על-פי הסדר של שכר ועונש. אבל הקב"ה יודע שהאדם הוא עפר ואפר, ציץ נובל ועלול להגיע גם למקומות אפלים מאוד, ועל כן התקין לנו סדר מיוחד בתחילת השנה - מהכרזת האמונה שלנו בראש השנה, דרך שבעת ימי התשובה והחתימה - חסד ד' עמנו, מעל לסדר הרגיל, ריבונו של עולם בעצמו מקרב אותנו אליו.

ננסה להתבונן ולהבין את הסדר המיוחד של יום הכיפורים שהוא סדר מדויק, אבל מעל לסדר הרגיל!

כל נדרי

את יום הכיפורים אנו מתחילים בתפילת כל נדרי. אך יש לשאול, מה עניינה של התפילה זו דווקא כאן, דקות מעטות לפני כניסת היום הקדוש? ועוד יש לשאול, הרי כבר בערב ראש השנה עשינו התרת נדרים, ומדוע זהו דבר מרכזי עד כדי כך שאנו עושים אותו שוב בכניסתו של היום הקדוש? וכן, מה ההבדל בין התרת הנדרים של ערב ראש השנה לזו של כל נדרי בערב יום הכיפורים? ומדוע חשובה כל כך התרת נדרים עד כדי כך שבה אנו פותחים את היום הקדוש בשנה?

הסכנה הגדולה ביותר לאדם ולעולם היא שנישאר קבועים במקום בו אנו נמצאים. ההישארות באותה המדרגה היא חיסרון, אפילו כאשר זו מדרגה טובה. **נדר במהותו הוא מחויבות לדבר מסוים.** הנדר מקבע עניין כלשהו ולא מאפשר שינוי שלו. אפילו כאשר אדם נודר לדבר מצווה, יש חיסרון מסוים בעצם המקובעות במקום, כי עצם מעמד הנפש של עמידה במקום אחד מונע מן האדם למלא את תפקידו העיקרי בעולם - להוביל את עצמו ואת המציאות כולה עוד ועוד למעלה.

להביא את העולם הבא

עולמנו הוא "עולם הזה" ואנחנו מבקשים להביא אותו להיות "עולם הבא". העולם הבא אינו עולם אחר. איננו מחכים לרגע שבו נסתלק מן העולם הזה וחסרונותיו כדי לשבת בנחת בעולם אחר ומושלם. עניינו של העולם הזה הוא להיבנות, להשתכלל ולהתעלות, עד שיגיע לצורה חדשה שתקרא "עולם הבא", עולם שהולך ובא מכוח מה שאנו עושים בעולם הזה.

איננו מסתפקים בלשפר את העולם הזה לפי מדרגתו עם צמצומיו, מגבלותיו וחולשותיו הנוכחיות. אנו רוצים לשנות את כל המציאות ולרומם אותה כך

שתהיה גדולה, שלמה ואידיאלית יותר, דבקה בדבקות מוחלטת ברצון ד' יתברך, בטוב האלוקי המוחלט!

לכן, לפני הכניסה ליום הקדוש שבו הקב"ה עוזר לנו להתרומם מעל המצב הנוכחי שלנו, קודם כל עלינו להשתחרר מכל מה שמגביל ומקבע אותנו, מכל מה שיוצר אצלנו אשליה שהחיים כבר שלמים. צריך לנפץ את האשליה הזו, אפילו אם היא נוצרת על ידי נדר לדבר מצווה. גם המצווה כפי שהיא נעשית היום, היא עדיין לא האידיאל שהנשמה שלנו מתגעגעת אליו וחפצה בו. לכן חשובה כל כך עמדת הנפש של ההשתחררות מכל מה שמגביל אותנו, כדי שנוכל לכוון את מבטנו אל העולם העתידי שאליו אנחנו חותרים בשינוי פני כל המציאות.

התרת נדרים ציבורית

בערב ראש השנה קיימנו **התרת נדרים פרטית** - איש איש ונדריו. בערב יום הכיפורים בתפילת כל נדרי אנו מקיימים **התרת נדרים ציבורית**. כולנו כאיש אחד מתירים את האומה כולה מנדריה לקראת כניסת היום הגדול שבא להרים את האומה כולה ולהביא אותה למקום אחר.

כל מהותו של יום הכיפורים הוא מצד כללות האומה, לא מצד הפרט. **לכן אנו מתירים להתפלל עם העבריינים**, מפני שכל חילוקי המדרגות בין האישים הפרטיים באומה מתבטלים מול ההכרה שאנו נכנסים ליום הזה כולנו כאיש אחד. אנו מבטאים זאת בפסוק שנאמר מיד לאחר כל נדרי: **"וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרֵהֶם הִגְרֵהֶם בְּתוֹכָם כִּי לְכָל הָעָם בְּשֹׁגְגָה"** (במדבר טו כו) - כאשר האומה כולה נכנסת לדין כאיש אחד, אז מתברר ש"לכל העם בשגגה". מצד כלל ישראל יש רק שגגה, כלומר דבר מקרי, לא דבר עצמי. **כי מצד העצמיות של האומה "כָּלֶךְ יִפֶּה רַעְיָתִי וּמוֹם אֵין בָּךְ"** (שיר השירים ד ז), **וכל חסרון הוא מקרי**, כלומר שגגה.

ימים יוצרו ולא אחד בהם

בפסוק בתהילים (קלט טז): "יָמִים יִצְרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם", יש קרי וכתוב. ביחס למילה "ולא" יש בידינו מסורת שקוראים אותה כך: "ולו". כאשר יש הבדל בין הקרי לכתוב, אין זו שגיאה חלילה, אלא יש משמעות גם לקרי וגם לכתוב.

בתנא דבי אליהו הפסוק הזה נדרש על יום הכיפורים:

"ימים יוצרו ולו אחד בהם - זה יום הכפורים לישראל, שהוא שמחה גדולה לפני מי שאמר והיה העולם, שנתנו באהבה רבה לישראל."

(תנא דבי אליהו אליהו רבה פרשה א)

השפת אמת¹ מסביר ש"ימים יוצרו" הוא ביטוי למקום העבודה שלנו. אנו עובדים ביום, תחת השמש, בתוך סדרי הזמנים של עולם הטבע. זהו מקומנו. "ימים יוצרו" הם ימי היצירה האלוקית של העולם הזה. אך יש גם "ולא אחד בהם" - יש יום אחד שלא שייך לימים יוצרו, הוא שייך לו, לריבוננו של עולם שפועל את פעולתו בתוכנו.

בכל התורה ובכל הזמנים אנו רגילים להיות מודעים לאחריות שלנו. התורה מצווה אותנו: "הַחַיִּים וְהַמְּוֹת נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים" (דברים ל ט) - זו העבודה שלנו, לבחור בטוב ולהתגבר על הרע. אך האם העולם כולו באמת מתחיל ומסתיים בבחירה החופשית ובאחריות שלנו? הרי בכלל לא היינו קיימים לפני שהעולם נברא!

על זה מלמדנו המדרש: "ימים יוצרו". זוהי מסגרת הזמן הרגיל שבו פועל האדם, והנהגת העולם נקבעת על-פי הבחירה החופשית ועל-פי הנהגת שכר ועונש.

אבל יש גם זמן שהוא "מעל הזמן"!

בשנת החמה יש 365 ימים. מתוכם: "ימים יוצרו" - אלו 364 ימים, בגימטרייה 'השטן', שבהם יש רשות לשטן לקטרג כאשר ישראל חוטאים, אבל "ולו אחד מהם" - יש יום אחד בשנה שבו אין רשות לשטן לקטרג. זהו היום שבו מתגלה

1. פרשת אחרי מות תרס"ד; יום הכיפורים תרמ"ט, תרנ"ב; ועוד.

ההנהגה האלוקית שהיא מעל הזמן, לפני צמצומי העולם הזה. זה היום בו מתגלה מחשבת הראשית שקדמה לעולם, מחשבתם של ישראל.

העולם שלנו, למרות כל צמצומיו, לא מנותק מהרצון העליון שמעל לזמן ולמקום. הסופי והאינסופי קשורים זה בזה. הרצון העליון האינסופי הוא הוא 'חי העולמים', הוא המקיים את הזמן והמקום. יום הכיפורים הוא היום שבו נחשף הקשר הזה!

מעל המקום ומעל הזמן

ביום הזה נכנס הכהן הגדול אל קודש הקודשים. חז"ל שואלים כיצד נכנס ארון הברית אל קודש הקודשים, הרי קודש הקודשים במקדש שלמה היה עשרים אמה על עשרים אמה, אבל הכרובים פורשים את כנפיהם עשר אמות מעבר לארון מכל צד, ואם כן לא נשאר מקום לארון עצמו! על כך אומרים חז"ל: "מקום ארון אינו מן המידה" (מגילה י ב.). **קודש הקודשים הוא מקום שמעל המקום.**

יום הכיפורים הוא החיבור של המקום עם מה שמעל המקום, ושל הזמן עם מה שמעל הזמן. "ימים יוצרו, ולא אחד בהם" - היום הזה אינו חלק מהימים הרגילים שתחת השמש, אלא הוא "ולו אחד בהם" - הוא שייך לקב"ה, לרצון העליון שמעל הבחירה החופשית וסדרי הטבע. ישנו יום אחד בשנה שלא נערך בסדרים הרגילים אלא שייך למדרגה אחרת. ביום הזה ריבונו של עולם "לוקח אחריות" כדי להמשיך ולקדם את העולם.

ביום הזה אנחנו כמו מלאכים. אנחנו נכסים לקודש הקודשים ונמצאים יום שלם בשביתה מוחלטת: "שִׁבְתָּ שְׁבִתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֲדָשׁ בְּעָרֵב מְעָרֵב עַד עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שְׁבִתְכֶם" (ויקרא כג לב). כל סדרי העולם הרגילים מפסיקים ואנחנו מתרוממים לגובה בו ריבונו של עולם מכפר עלינו. **ביום הזה אבינו שבשמים, ריבונו של עולם שברא אותנו ברצונו העליון ובחר בנו מכל העמים, הוא עצמו מטפל בנו, תופס אותנו בציציות ראשנו ומטהר אותנו, מרומם אותנו ומקדש אותנו.**

שיחה ליום הכיפורים | הרב אלי סדן

כמובן אסור לנו להתבלבל. גם ביום הזה יש לנו בחירה חופשית, ולכן אנו עושים תשובה ומתפללים לד'. אבל ביום הזה אנו פונים כלפי מעלה ויודעים ש"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ד' תטהרו" (ויקרא טז ל). יש לנו יום אחד בשנה שבו אנחנו "לפני ד'", והקב"ה מאיר את נשמותינו ומרומם את כולנו כך שניטהר.

כרטיס הכניסה ליום הקדוש

בגמ' (יומא פא א) יש מחלוקת חשובה. רבי אומר "עיצומו של יום מכפר" כלומר ההארה האלוקית ביום הזה מרוממת ומטהרת אותנו - אפילו את מי שלא עשה תשובה! (הרי גם הוא חלק מעם ישראל!), וחכמים אומרים - **דווקא כאשר עושה תשובה!**

וכמובן יחיד ורבים - הלכה כרבים! ורבנו, הרב צבי יהודה זצ"ל, היה נוהג לומר **שגם חכמים מודים לרבי שעיצומו של יום מכפר**. ביום הזה יש הארה אלוקית מרוממת ומטהרת - מכח היום המיוחד הזה, שלא על פי הסדר הרגיל, ומכל מקום חכמים סוברים שצריך כרטיס כניסה ליום הזה! וזוהי העבודה שלנו - לעשות תשובה בשבעת הימים שבין ראש השנה ויום הכיפורים.

ישמעאל בני ברכני

אולי אפשר להוסיף הסבר לדעת חכמים על פי דברי הרב זצ"ל בעין אי"ה (ברכות א פסקה סז).

הגמרא הידועה בברכות (ז א) מתארת את כניסתו של ר' ישמעאל בן אלישע - הכהן הגדול, לפני ולפנים (לקודש הקודשים), שם הוא שומע את קולו של הקב"ה שאומר לו - ברכני. מסביר הרב זצ"ל, שאף על פי שיש הנהגה עליונה שהיא מעבר לסדר הרגיל של שכר ועונש, מכל מקום **צריך גם קצת "איתערותא דלתתא"** על כל פנים מצד גדולי הדור - שיבקשו - יהי רצון מלפניך, שיכבשו רחמך את כעסך, ויגולו רחמך על מידותך, ותתנהג עם בניך במידת הרחמים, **ותיכנס להם לפנים משורת הדין**.

ובאמת גם באירוע הנורא של חטא העגל - היה צורך בתפילותיו של משה רבנו - **"וַיִּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ד' אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה ד' יַחַרָּה אַפָּי בְּעַמֶּךָ..."** (שמות לב יא) - כדי שתתגלה ההנהגה העליונה שמכוחה קיבלנו את יום הכיפורים.

ובאותו אופן אומר - אף על פי שגם חכמים מודים לרבי שביום הכיפורים יש הנהגה מיוחדת, אלוקית, עד שעיצומו של יום מכפר - הרבה למעלה ממה שהיה ראוי על פי החשבון הרגיל של שכר ועונש, מכל מקום הם סוברים שצריך קצת "איתערותא דלתתא", השותפות שלנו ביום הקדוש הזה באה לידי ביטוי **ברצון שלנו לקרבת אלוקים**, ברצון שלנו להתרומם ולשוב אל ד', ואז - הקב"ה מרעיף עלינו קדושה וטהרה - הרבה למעלה ממה שאנו ראויים מצד המצב המוסרי הנוכחי שלנו.

תחילתו עבודה וסופו מתנה

לכן בשבעת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים אנו עסוקים בסליחות, בתחנונים, בידויים ובתשובה. גם ביום הכיפורים עצמו אנו מתוודים ועושים תשובה, ומתפללים לאורך כל היום, שלרגע לא תזוח עלינו דעתנו. כי בן שאביו לוקח אותו ורוחץ אותו, והוא אומר 'אז אני פטור מעבודה כי יש מי שמטפל בי' - באותו הרגע אביו זורק אותו. לכן חשוב להבין ש**יום הכיפורים אינו בא במקום העבודה שלנו, הוא בא על גבי העבודה שלנו כדי להרים אותנו למקום שאיננו יכולים להגיע אליו לבד.**

יום הכיפורים הוא שורש העבודה שלנו. הרי מי נתן לנו כוח לחזור בתשובה? ריבונו של עולם שברא לנו את הנפש הזאת, הוא יצר אותנו בתכונה כזו שאנו יכולים להשתנות ולתקן. ומכוח זה התפקיד שלנו הוא לחזור בתשובה, ואף לרגע אחד איננו מזניחים את התפקיד הזה. אם נזנח את תפקידנו, תהיה זו מעילה באמון ואפילו רמאות. לכן גם ביום הכיפורים עצמו אנו מתוודים שוב ושוב ושבים בתשובה, וכך אנו ראויים לכך שריבונו של עולם מרים אותנו ומכפר עלינו.

ועיניתם את נפשותיכם

מתוך הרוממות הגדולה הזו אנו באים ל"ועינתם את נפשותיכם" (ויקרא טז לא), כי מצד הצימאון הפנימי הנשמתי להידבק באור אין סוף - מה לנו ולכל ענייני העולם הזה? וכך, ביום הכיפורים הנשמה מאירה ואנו מתעלים למצב בו אנו שוכחים שלא אכלנו.

הנשמה שלנו היא בת מלך. כל ענייני העולם הזה נערכים אצלה רק מצד שהם כלים ואמצעים להידבק בד'. אין לה שום תשוקה אליהם ושום צורך בהם. זו המדרגה האמיתית של כל אחד מאיתנו. גם אם עדיין איננו במדרגה הזאת בפועל, זה לא שקר, מפני שזה באמת המקום שבו אנו נמצאים במובן הפנימי - נשמתי מצד היותנו נכללים כאיש אחד בלבד אחד בכנסת ישראל שאנחנו חלק ממנה.

נכון שבאופן פרטי לא מימשנו עדיין את כל הפוטנציאל הזה, ואפילו ייתכן שבחלקים מהיום חשבנו על כך שאנחנו רעבים וחיכינו שהצום ייגמר, אך באמת זה לא חיסרון מהותי. **עצם זה שצמנו והתפללנו וקיבלנו על עצמנו לחזור בתשובה שלמה, מורה שבהכרה וברצון אנחנו שייכים למדרגה העליונה.** נכון שעוד לא גמרנו לטהר את עצמנו לגמרי, אבל מצד סגולת היום זו אמת שאין לנו מצידנו שום חפץ בעולם אלא לעשות רצון השם. וגם אם עוד לא רוממנו את כל התודעות הגלויות שלנו למדרגה הזאת, כבר מצד עצם ההשתתפות בצום ובתפילות הצבנו את עצמנו שם, מה שמגלה את עומק הפנימיות שלנו.

הוידוי

עלול לבוא מישהו ולומר: 'ביום הכיפורים מתגלה שהכל טוב! הסגולה מכפרת עלינו, וגם החלבנה שריחה רע מצטרפת, וכל הרע הוא טוב, אז בינתיים אני עושה קצת רע, והקב"ה יתקן והכל יהיה בסדר...!'

אלא שצריך לדעת שאם מרמים ומזייפים - הכל מתמוטט. התשובה שאנו מדברים עליה היא תשובה של אמת. לכן מצידנו אנו מתוודים, נאבקים ברע ומקבלים על עצמנו שלא לחטוא.

עיקרו של הוידוי הוא לא המכות על החזה. **הוידוי הוא לומר: 'עשיתי את זה, ואני לוקח אחריות ומקבל על עצמי שהחטא לא יחזור על עצמו'.** לא לתרץ תירוצים ולומר 'אני לא אשם ולא התכוונתי', אלא "אשמנו, בגדנו, גזלנו, דיברנו דופי וכו'...", 'האחריות היא שלי בלבד'.

כל ישראל ערבים זה לזה

בדרך פלא, הוידוי הוא בלשון רבים. הפוסקים כבר שאלו כיצד האדם אומר "על חטא שחטאנו", על דברים שהוא לא עשה?

כתוב בספרים בשם הרב חיים מוולוז'ין, תלמיד הגר"א, שהשימוש בלשון רבים הוא מצד שכל ישראל ערבים זה לזה. ביום הזה אנחנו נכנסים כולנו יחד לדין מתוך אחריות הדדית. כל חטא שנעשה על ידי אדם מישראל מזהם גם אותנו, ואנחנו צריכים להתאמץ כדי להיטהר ממנו.

לכן כל אחד מאיתנו מקבל על עצמו אחריות על החטאים של כל עם ישראל. עם ישראל הוא לא אוסף של אנשים שרק עומדים אחד ליד השני, קבוצה גדולה ואקראית של אנשים. עם ישראל הוא נשמה אחת ממש בגופים מחולקים, אברים שונים של אורגניזם חי אחד. לכן כל חיסרון שקיים באומה רובץ על

כי ביום הזה יכפר עליכם

הכתפיים של כל אחד מאיתנו, וכולנו יחד אומרים את הוידוי ונכנסים יחד לקודש הקודשים ומטהרים לפני ד'.

להיות חלק מכנסת ישראל

כפי שהוזכר לעיל, **ביום הכיפורים הכל שייך לבחינה שבה כולנו נכנסים לפני ד' יחד**. זו הסיבה שפתחנו את היום בהיתר להתפלל עם העבריינים, גם הם חלק מעם ישראל.

ולכאורה יטען הטוען: 'הצדיקים מפסידים מזה, הם צריכים לכפר על העבריינים!' כותב על כך הרב קוק זצ"ל שהם לא מפסידים מאומה, מהסיבה הפשוטה שאין אף צדיק פרטי שמגיע לקרסוליה של כנסת ישראל.

כשאנחנו נכנסים כולנו יחד לדיון, אין זה מעין שקלול של המדרגה האישית של כל אחד מאיתנו. אנו נכנסים יחד באחדות גמורה, ואז נחשפת אותה נשמה כללית שריבונו של עולם יצר בשורש המציאות. אותה נשמה שהתגלתה באברהם אבינו, אותה נשמה שהופיע במעמד הר סיני ושעליה אמר שלמה המלך "כָּל־יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בָּהּ" (שיר השירים ד ז). "כולך" - כלומר מצד כללותך.

עשרת הרוגי מלכות

האומה מצד כללותה מבטאת את התשוקה להיזבק בד' בלי חשבונות. לכן בסוף סדר העבודה בנוסח אשכנז ישנו פיוט נורא על עשרת הרוגי המלכות. מדוע? הרי זה לא תשעה באב! לכאורה זו קינה, וביום הזה אין קינות. אז מדוע נכנס הפיוט הזה בסוף סדר העבודה?

התשובה היא שעשרת הרוגי מלכות מבררים לנו שאפילו במצבים הקשים והירודים ביותר, כאשר כוח החיים של האומה מגיע לשפל המדרגה עד שנדמה כבר ש'איזו מין אומה זאת?!' - אז מתגלות אותן דמויות אדירות שחושפות את מה שגנזו בעומק החיים הישראלי. רבי עקיבא שמסרקים את בשרו במסרקות של ברזל ואומר: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - 'בכל נפשך, אפילו נוטל

את נשמתך, אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו?!"
(ברכות דף סא ב), מגלה בכך את התכונה הפנימית של האומה כולה.

זו לא רק תכונה פרטית של אותם ענקים, היא שייכת לכולנו. אמנם, היא מתגלית ויוצאת אל הפועל בצדיקים הגדולים - רבי עקיבא, רבי חנינא בן תרדיון, רבי ישמעאל, רבי ישבב וכו'. בסוף סדר העבודה אנו נזכרים בצדיקים האלה מכיוון שכל אחד מהם חושף את מה שהנשמה הכללית שלנו עורגת אליו בפנימיותה, וכולנו שייכים לזה עד ימינו אלה.

לכן אנו מבקשים מריבונו של עולם: "אבינו מלכנו עשה למען הרוגים על שם קודשך אבינו מלכנו עשה למען טבוחים על ייחודך!" אין הכוונה ש'בזכותם תעשה גם לנו', אלא שמה שהתגלה בהם הוא בעצם מה שנמצא בנו. הם חשפו והוציאו אל הפועל את מה שגנוז בנו בעומק היצירה. על ידי הבקשה הזו אנחנו מתרוממים ואומרים "למענך ולא למעננו", גם "אם אין בנו מעשים". כי ביום הזה איננו באים מצד מעשינו אלא מצד "שמך הגדול שנקרא עלינו", מצד היצירה האלוקית הנפלאה של אומה כזו שכל חפצה בחיים הוא לעשות את רצון ד', עד שגורלה הפרטי לא נחשב בעיניה למאומה.

אורי וישעי

”לְדוֹד ד' אֹרֵי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא ד' מְעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד” (תהלים כז א). ודרשו חז”ל: “אורי בראש השנה, וישעי ביום הכפורים” (ויקרא רבה כא ד).

ראש השנה הוא יום של אור – יום של לימוד אמונה, של הכרזת מלכות, של בניין ההכרה. זה יום שבו אנחנו עושים ופועלים – תוקעים בשופר ואומרים מלכויות, זכרונות ושופרות. גם בו כמובן יש סגולה, “קראוהו בהיותו קרוב”, אבל עיקרו הוא הפעולה שלנו.

מכוח התרוממות הדעת של ראש השנה ועמל התשובה בשבעת הימים שקודם יום הכיפורים אנו מגיעים ל”ישעי ביום הכיפורים”. זהו הישע, הפדות, הגאולה, ההתרוממות שמבטלת את כל המדרגות הקודמות ומביאה אותן אל מדרגת חיים חדשה. זו פעולה אלוקית שהיא על גבי, ולפני, ומחוץ למעשינו. זו פעולה שקודמת לכל התשובה שלנו וממשיכה אחרי כל התשובה שלנו.

הפעולה הזו באה מצד הברית, מצד הסגולה, מצד הרעיון האלוקי. זה מחוץ לסדר הזמנים, מעל השמש, מעל הזמן והמקום. ריבונו של עולם לוקח אותנו לגבהים גדולים ואנחנו רק מכשירים את עצמנו להיות ראויים לכך, להיות בנים. לצורך כך אנו מתוודים ומתענים, ומכשירים את עצמנו לפעולה האלוקית שמתרחשת ביום הזה כפי שהוזכר לעיל.

”מְעַרְבַּ עַד עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שִׁבְתְּכֶם” (ויקרא כג לב) – העבודות האנושיות שובתות. כל העבודה שאנו עובדים ומכינים את עצמנו בעזרתה היא רק בשביל שלשון הזהריתת הפוך מאדומה ללבנה מכוח הארת הסגולה, הארת הנשמה הישראלית שפורצת החוצה ביום הזה, בו ריבונו של עולם מאיר ומרומם ומקדש אותנו.

ושבו נחזור על יסוד היסודות – כל זה קורה רק מכוח הכלל. בראש השנה אנו “עוברין לפניו כבני מרון” (משנה ראש השנה א ב), כל אחד נכנס לדין לבד. ישנו גם

כי ביום הזה יכפר עליכם

דין כללי על האומה, אבל כל אחד גם עומד בדין לבד. זה קשה מאוד, אבל אם זכינו, ובעזרת ד' זכינו להיכנס לפחות לספרם של בינוניים, אז החתימה נידחת ליום כיפור.

ביום כיפור אנחנו כבר לא לבד. **ביום כיפור אנחנו נידונים באופן כזה שנחשפת הנשמה הכללית של כולנו.** שם, בתוך המעמד הזה, מתגלה היצירה האלוקית של "עם זו יצרת לי תהלת יספרו" (ישעיהו מג כא), של אומה שכל עניינה הוא "עשה רצונו כרצונך". אומה שעשורת הרוגי המלכות הם הם הנציגים המקוריים ביותר של מה שהיא משתוקקת בעומק הווייתה. כך אנחנו נכנסים לדין.

עבודת כהן גדול

כהן גדול בבגדי לבן

ביום זה יש דין מיוחד - כל עבודות היום בבית המקדש נעשות על ידי הכהן הגדול. ומכל מקום יש חילוק - את העבודות התמידיות היה עושה בבגדי זהב (בגדיו הרגילים שאותם היה לובש כל ימות השנה) ואת העבודות המיוחדות ליום הכיפורים היה עושה **בבגדי לבן** (אותם היה לובש רק ביום הכיפורים).

הכהן הגדול מרכז באישיותו את כל עם ישראל, וכלל ישראל ביום הזה טהורים, בגדיו הלבנים מבטאים אמת עליונה - רוחנית, ביום הזה כולנו מלאכים, כולנו לבנים, טהורים. והנה גם כאן תחילת עבודתו בבגדי לבן היא הוידוי. תחילה מתוודה הכהן על עצמו ועל ביתו, ואחר כך על כל אחיו הכהנים.

משפחת הכהונה היא האחראית על המצב הרוחני של עם ישראל. עניינה הוא לעבוד את עבודת הקודש ולרומם את האומה. ממילא, כל החולשות שיש באומה הן באחריות משפחת הכהונה. הכהונה היא לא רק זכות, היא קודם כל אחריות. לכן הכהן הגדול מתוודה קודם כל על עצמו, אחר כך על משפחת הכהונה ורק בסוף ומתוך כך הוא מתוודה על חטאי האומה כולה.

כפי שאמרנו, הוידוי מהווה בירור לכך שבאמת כל חטאי האומה הם שגגה, טעות. כך מתברר ביום הזה שבו נחשף החפץ הפנימי שלנו. הוידוי הוא בירור שגם אם קרתה תקלה, 'זה לא אני'. 'באמת, אני רוצה לעבוד את ד', ואם אכן יצאה תקלה תחת ידי אז אצטרך להתמודד עם זה, אך זה לא קרה לי מצד הרצון הפנימי של נשמת, שכל מה שהיא רוצה הוא לעבוד אותך'. זו האמת, ולכן אפשר להתוודות ומדובר בוידוי אמיתי ולא רק מן השפה ולחוץ.

הכניסה לקודש הקודשים-הקטורת

איך נכנס הכהן הגדול אל קודש-הקודשים? אנו יודעים שמושג הכפרה קשור דווקא לזריקת הדם. אבל ביום הכיפורים יש גם עבודה מקדימה לכך.

הכהן הגדול נכנס לקודש-הקודשים כדי להעלות שם את הקטורת - "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ד' וְכִסָּה עֲנַן הַקְּטֹרֶת אֶת הַכִּפְתֹּרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֲדוּת - וְלֹא יָמוּת!" (ויקרא ט זג). העלאת הקטורת בתוך קודש הקודשים היא מאפשרת את המשך עבודת הכהן הגדול בקודש הקודשים!

מה כוחה של הקטורת המכשירה את זריקת הדמים, את הכפרה?

הקטורת היא החיבור השלם. 'קיטרא' בארמית פירושו 'קשר', חיבור. הכהן הגדול מחבר יחד את כל חלקי המציאות, אפילו את החלבנה שריחה רע. אפילו כוחות הרוע שבמציאות, הכוחות היותר אפלים והיותר רחוקים, גם אותם לוקח הכהן הגדול - ומחבר, ומאחד ומקטיר אותם בקודש הקודשים. כאשר מחברים את כוחות הרוע עם כל הכוחות החיוביים, "הדק היטב, היטב הדק" (כריתות ו ב), אז הם עצמם מתהפכים לטובה, שהרי אין בעולם כוח שבראו ד' יתברך לחינם. משם סוד עצירת המגיפה, סוד הניצחון על המוות, כאשר אנו הופכים את הרע לטוב ואנחנו מתקשרים לעולם שיש בו רק חיים עד העולם (ראו במדבר יז יב. גמרא שבת פט א).

בתחילת ספר הזוהר יש מדרש מופלא. הוא מגלה שלמעלה יש בית מדרש מיוחד הנקרא "היכלא דמשיחא" - שם מתבררים סדרי הגאולה ותפקידו של המשיח. ושם מסופר שראש הישיבה אומר - "מאן דלא ידע למהפכא מרירו למתיקו וחשובא לנהורא - לא יעול הכא" (מי שאינו יודע להפוך מר למתוק, חושן לאור - אינו רשאי להיכנס לבית מדרש זה).

עבודת הקטורת בקודש הקודשים היא הבירור, שכל עניינה של האומה הישראלית, כל סדרי העבודה, כל שאיפת חיינו - מכוונת אל המטרה העליונה של העלאת כל כוחות המציאות אל שורשם העליון, וממילא הולך ומתברר שהכל טוב, וגם מה שהיום מופיע כרוע - יתהפך לטובה על ידי שיתברר מה

תפקידו. הפלא הוא שאף על פי שהחלבנה כשהיא לעצמה ריחה רע, כאשר היא מתערבבת עם כל הסמים באחדות עליונה (דקה מן הדקה, הדק היטב היטב הדק) - היא גורמת לכך שריח התערובת משתבח ומתגבר. וזהו סוד הניצחון על הרע!

דם הפר ודם השעיר

"הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ" (דברים יב כג) - הדם מסמל את החיוניות, את גבורת החיים. הכהן זורק שני דמים דם פר ודם שעיר. הרב מסביר (עולת רא"ה, סדר העבודה) שהפר מבטא כוח של עבודה ובניין, "וְרָב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר" (משלי יד ד). צריך לדעת שכוח היצירה שבחיים - העבודה, העמל, הרצון לבנות ולשנות - יוצר גם פסולת. זריקת הדם באה לנקות ולטהר את כל הפסולת. איך? על ידי הבריור שהדם, כלומר החיוניות הפנימית שמאחורי כל כוחות היצירה והבניין, נזרק לפני ד'. הנקודה הפנימית של כל הכוחות היא הרצון לעבוד את ד'. מצד זה אנחנו פועלים במציאות ובונים ומשכללים אותה. וכמובן, אם נכשלנו והדברים לא יצאו כמו שהיינו רוצים - על כך כמובן צריך לומר וידוי.

וישנו גם השעיר. השעיר הוא הכוח המתסיס והמהרס. אנחנו רוצים לשנות את המציאות כל הזמן, מכיוון שבאמת יש דברים שצריכים לפנות את מקומם למדרגות גבוהות יותר. מבחינה פנימית הרצון לשנות את המציאות ולקדם אותה הוא חיובי מאוד, אלא שבפועל תהליכי שינוי קשורים לרוב עם מאבקים, מאבקי שיטות וכוחות. כל שינוי נתקל בהתנגדות, וכל מאבק יוצר פיצולים - גם בין אדם לחברו וגם בין אדם למקום.

העולם מתפתח דרך שני כוחות. הכוח האחד הוא כוח הבניין האיטי והשיטתי, כמו שור שחורש תלם ועוד תלם. הכוח השני הוא כוח המאבקים והמהפכות, השברים הגדולים שמהם צומחת מדרגה חדשה וטובה יותר. כך מגיע כוח גדול, הורס מה שהיה לפניו, ומקים דבר משוכלל יותר. בהמשך, המדרגה המשוכללת נהרסת גם היא על ידי אותו כוח עצמו שבונה דבר שלם עוד יותר.

התהליך הזה שייך לסדר בניין המציאות, אבל הוא מביא עימו גם הרבה

כישלונות, סיבוכים ורוע. בזריקת הדם לפני ד', אנו מבטאים את האבחנה בין חיצוניות החיים - ששם יש גם חטאים וכישלונות לבין העצמיות של כוחות החיים שבונים את המציאות. ריבוננו של עולם שברא את הכוחות הללו יודע שהם שייכים לסדר בניין המציאות ושתוכם קודש, ומאידך שבחיצוניותם יש חטא שזקוק למירוק וכפרה.

סדר זריקת הדם מתחיל לפני ולפנים, בקודש הקודשים. זאת מפני שהרצון לבנות, ליצור ולהיאבק, הגבורה האנושית, החיוניות שבנו, נובעים כולם משם: "וְזָכַרְתָּ אֶת ד' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנְתָּן לָךְ כַּח לַעֲשׂוֹת חַיִּל" (דברים ח יח). האדם נברא בצלם אלוקים ולכן הוא מבקש לשנות את המציאות ולקדם אותה כל הזמן.

כל מעשינו פעלת לנו

העולם לא מבין כיצד היהודים, שאלפיים שנה היו בגלות, מפוחדים ושפופים, הקימו תוך עשרות שנים בודדות את אחת המדינות המפותחות, העשירות, החזקות ובעלת רמת החיים, המדע, הרפואה והטכנולוגיה מהגבוהות בעולם. אין לזה אח ורע! לארה"ב לקח כמאתיים שנה עד שהיא הגיעה לאן שהגיעה, והרבה מזה בזכות אוצרות הטבע האדירים שלה. מדינת ישראל לעומתה הגיעה לגדולתה תוך מלחמה בלתי פוסקת מול אויבים מרים וחזקים שמנסים כל הזמן לכלותינו.

אכן, בהקמת המדינה התגלו כוחות אדירים וגבורה נפלאה, ולפעמים הכוחות הללו מסתבכים, מתבלבלים ונמצאים בחושך. אבל אחרי שמקלפים את כל העטיפות רואים שאלו כוחות אדירים וטובים. ריבוננו של עולם נתן לנו את הנפש הלאומית הזאת והוא לוקח עליה אחריות. בזריקת הדם לפני ולפנים בקודש הקודשים, מיטהרים כוחות החיים בשורש האומה. מתגלה שהכוחות הללו הם ממנו ולא ממנו. זהו הדם שנזרק לפני ולפנים.

ריבוננו של עולם יודע עד כמה אנחנו סובלים בגלל כל הקלקולים, הבלבולים והסיבוכים, בגלל כל הרוע, הזוהמה והטינופת שנדבקים בנו כתוצאה מכל

העשייה האנושית שלנו. לכן הוא לוקח אחריות ומטהר אותנו. הכהן הגדול זורק את הדם בקודש הקודשים ומברר לנו שמשם הכל מתחיל, "כָּל מַעֲשֵׂינוּ פְּעֵלְתָּ לָנוּ (ישעיהו כו יב).

לאחר מכן, ביציאה מקודש הקודשים, הכהן זורק את הדם על הפרוכת המבדילה בינו ובין הקודש. הפרוכת היא המעבר בין העולם של התודעה הפנימית לבין העולם של המעשה ושל לקיחת האחריות האנושית. זריקת הדם שם נועדה כדי שנשים לב ונעשה את המעבר הזה בלי לטעות ולהתבלבל במעבר מהעולם הפנימי אל עולם המעשה.

אחת למעלה ושבע למטה

כשהיה הכהן זורק את הדם היה מונה: "אחת למעלה, ושבע למטה" (סדר העבודה). כלומר היה זורק בתחילה למעלה, אל ד', אל מקור הכל, מעל השבע, ומשם היה ממשיך וזורק למטה. ולכן לא היה מונה 'אחת, שתיים, שלוש, וכו', אלא "אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש וכו'" - כלומר הנקודה העליונה, זו שמעל הזמן והמקום, היא זו שמחיה ומעניקה משמעות לכל השבע שלמטה, לכל מה שבתוך עולם הטבע, המקום והזמן. כך היה הכהן הגדול קושר את העולם הזה עם כל מדרגותיו אל מה שמעליו.

יום הכיפורים הוא יום בו כל המדרגות קשורות אחת לשנייה. לכן ביום הזה מקטירים את הקטורת לפני ולפנים, עבריינים מצטרפים לחבורה, וכל המציאות משמי שמים ועד תחתיות ארץ יונקת מן האחד שלמעלה. מתוך כך מתחדשת כל המציאות.

לכן כשהיה הכהן הגדול יוצא בשלום לביתו היו עושים יום טוב, כי אין שמחה גדולה יותר משמחת השלמות, האחדות והחיבור של כל המדרגות. מההכרה שכל מה שאנחנו עושים בעולם הזה, הכל נמשך ממה שמעל הכל, ולשם הוא חוזר.

"מה נהדר היה מראה כהן גדול בצאתו מן הקודש... כברק המבטיח מבין החרכים" (מראה כהן, חזרת ש"ץ של מוסף). פירושו של דבר, שאפשר להסתכל על המציאות רק מצד מה שרואים מבחוץ, מתוך המציאות שכולה חומרית וגסה. ועם זאת, מכוח

יום הכיפורים, אפשר לראות לרגע את הברק שמבהיק מבין החרכים, את הזוהר, את אור הנשמה שמאיר גם בעולם הזה ונותן לו משמעות וערך. מכוח האור הזה אפשר גם לשמוח בעולם הזה.

כי באמת, ללא חיבור של השבע למטה עם האחד שלמעלה, איזה עניין יכול להיות לנו בעולם הזה? אם באמת כל העולם היה רק חומרי, פראי, גס, תחרותי, חומר לשם חומר, קיום לשם קיום - לא היינו חפצים בו בכלל. הכל היה עצבות אחת גדולה. אבל כאשר הכהן הגדול מחבר ומקשר את כל המדרגות יחד, את זו שלמעלה מן הכל עם כל כוחות החיים הטבעיים, מהקטורת ועד הדם שנזרק אל יסוד המזבח, והבשר והעור שנשרפים במקום הדשן, אז יש שמחה גדולה.

נכון, אנחנו יודעים שאין לנו לא מזבח ולא קטורת ועוד הרבה דברים חסרים לנו, ועדיין, עם כל החסר הזה, אנחנו מלאים בשמחה, מכיוון שאנחנו יודעים ש"לא יִטֹשׁ ד' עַמּוֹ וְנִחַלְתּוּ לֹא יַעֲזֹב" (תהלים צד יד). עם כל החסרונות, כשמתברר לנו שריבוננו של עולם מאחד את הכל, אנו יכולים להיות בעמדת נפש של ביטחון, שלוה ושמחה, גם במצב של "ונשלמה פרים שפתינו".

הגורל

ויש עוד עבודה מיוחדת ביום הזה. הגורל בין השעירים!

דבר מופלא. צריך לקחת שני שעירים שדומים מאד זה לזה, בצורתם, בגודלם, אפילו במחירים שלהם! אדם רגיל לא יכול להבחין ביניהם! אבל הגורל האלוקי מברר - זה השעיר שדמו מוקרב בפנים וזה השעיר המשתלח לארץ גזירה. זהו ההבדל בין ישראל לעמים.

יכולים להיות מצבים קשים, שמבחוץ נראה הכל אותו דבר. עם ישראל מאמץ את תרבות הגויים, ואפשר להתבלבל. לכן בא הגורל האלוקי ומברר - יש רוע שבא מפני ש"נִפְשׁ רָשָׁע אֲנֹתָה רָע" (משלי כא י), ויש רוע שהוא "מקרי", מצד הקושי שיש במציאות המורכבת, אך בפנים יש רצון לטוב.

יתר על כן - הכהן הגדול מתוודה על חטאי עם ישראל וזורקם על ראש השעיר המשתלח, ושולחו לארץ גזירה. כלומר, כל הכישלונות של עם ישראל נובעים - לא מעצמותו, כי אם מהצורך לפעול במרחב החיים האנושיים ולהתמודד מול הגויים, ובאמת זה התפקיד שריבוננו של עולם נתן לנו - להשפיע על כל העמים - וכשמשפיעים - יש סכנה גם להיות מושפעים. וזה גם מה שגורם למצבים בהם עם ישראל לומד ומחקה את התרבות הגויית (מאוד מאוד אקטואלי לימנו...) אבל הקב"ה יודע, שזה אינו הרצון הפנימי שלנו, ועל כן הוא מכפר על ה"שעירות" שלנו, על ידי זריקת הדם של השעיר שעלה עליו הגורל "לד"!

נעילה

את היום הקדוש הזה אנו חותמים בתפילת נעילה. בה אנו מזכירים שיום הכיפורים ניתן לנו למחילה "למען נחדל מעושך ידינו", כי האמת והישרות הן תנאי לכפרה של יום הכיפורים. הן אלו שחותמות את כל הימים הנוראים, מראש השנה דרך עשרת ימי תשובה וכלה ביום הכיפורים, בחתימה אחת.

חתימה היא הכרעה. יכול להיות שאדם רואה איזה אור גדול, ואחר כך הכל נעלם ומתפוגג. יכול להיות שיום הכיפורים היה יום מרומם ונפלא, אבל בסופו מתברר שהכל היה רק חלום וחזרנו אל העולם האפרורי שלנו. במצב כזה, המתקוות והשמחה שהיו בזמן החלום הופכות לעצבות ולהרגשה קשה. לכן בנעילה מופיעה חתימה.

חתימה פירושה שהדברים נחתמים, נחקקים במציאות, וכל המציאות מקבלת ערך חדש מכוחם. כל עבודת היום הקדוש וההתעלות שלנו מכוחה, היא לא חוויה חד-פעמית שחלפה לה. הדברים נחתמו ונחקקו, נוצרה מציאות שהיא כולה חדשה. אך זה קורה רק בתנאי שנחדל מעושך ידינו, צריך שתהיה ישרות ואמיתיות.

לכן אנו מסיימים בסיום המופלא של "שמע ישראל... ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וד' הוא האלוקים" ותקיעת שופר. הסיום הזה בא לבסס בנו את היסודות הללו לכל החיים. כדי שמתוך הרוממות של יום הכיפורים נראה כיצד מלכות ד' מופיעה בכל מצב, איך תמיד ד' הוא האלוקים, ושנשמע כל הזמן את התרועה הגדולה של העתיד לבוא שהולכת ובאה על ידי מעשינו הטובים. כדי שנפנים שלשם אנחנו שייכים באמת, ושאלו עסוקים תמיד בהבאת המציאות למצב המתוקן שלה.

אנחנו לא משלימים עם שום דבר כמו שהוא. אנחנו לא רק מנסים להסתדר עם המציאות כמו שהיא, אנחנו שומעים תמיד את הקול של "וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

שיחה ליום הכיפורים | הרב אלי סדן

יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהִנָּדְחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ
לַד' בְּהַר הַקָּדֵשׁ בִּירוּשָׁלַם" (ישעיהו כז יג), ומובילים את המציאות לשם תמיד. את
הכוח לכך אנו שואבים מקפיצת מדרגה שזכינו לה ביום הכיפורים.

מיום הכיפורים לסוכות

אחרי תפילת נעילה אנו חוזרים אל ה"ימים יוצרו", אל הימים הרגילים בהם אנו עובדים את עבודתנו. מתפללים מעריב, מקפלים את הטליתות, והולכים מחיל אל חיל אל בניית הסוכה.

מיד אחרי יום הכיפורים אנו הולכים לבנות את החיים במדרגה חדשה, שמתחילה בחג סוכות כאשר יוצאים מהבית אל הסוכה. הבית הוא מה שמעניק לנו את ההגנה על החיים ואת המסגרת שלהם. **היציאה אל הסוכה באה להדגיש שהבית האמיתי שלנו הוא המחסה בצילא דמהימנותא, בצל כנפי השכינה. איכות החיים והחוסן שלהם לא באים מהחוסן החומרי של קירות הפלדה וגג הרעפים. הם באים רק מכוח המציאות הפנימית, מכך שאנו יודעים שריבוננו של עולם משרה את שכינתו עלינו ומנהל אותנו. הוא הקירות שלנו, הוא הסכך שלנו, הוא ההגנה שלנו ובצילו אנו חיים.**

מחליפים משקפיים

כל החיים מקבלים ערך חדש כשמסתכלים עליהם נכון. משל לאדם שמחליף משקפיים ורואה פתאום עולם חדש, אחר. איזה עולם אמיתי - זה של המשקפיים הקודמות או זה של הנוכחיות? האמת היא שזהו אותו עולם, הכל תלוי רק במשקפיים דרכם רואים אותו.

ריבוננו של עולם נתן לנו בסיני משקפיים מיוחדות, משקפיים של אמונה. אדם מאמין רואה עולם אחר מזה שרואה אדם שאינו מאמין. שני בני אדם עומדים זה לצד זה, מסתכלים על אותה מציאות, קוראים עיתונים, שומעים רדיו ויודעים כל מה שקורה - אך הם רואים משהו אחר וחיים בעולם אחר.

ביום הכיפורים ריבוננו של עולם הרים אותנו למעלה, וזכינו לראות את העולם ממבט גבוה ומרומם מאוד. במוצאי יום הכיפורים אנו חוזרים למטה, אבל משהו

משהו מהראייה הזו נשאר איתנו. קנינו שם למעלה משקפיים חדשים, והם גם יורדים איתנו בחזרה למטה. לכן עכשיו אנו מסתכלים על העולם אחרת, ופתאום אנו רואים שהסוכה היא המקום שבו אנחנו מרגישים הכי טוב, הכי בטוח ובעיקר הכי שמת. כי השמחה של "זמן שמחתנו" נובעת מתוך ראיית המציאות השלמה.

כאשר אנחנו רואים את המציאות בשלמותה, מהאחד שלמעלה עד השבע שלמטה, מה"ולו אחד בהם" אל תוך שלוש מאות שישים וארבעה ה"ימים יוצרו", וכשהכל קשור ו"קטיר" בקשר אחד, אז גם "ראויים כל ישראל לישיב בסוכה אחת" (סוכה כז ב), וזוכים לראות עולם אחדותי, שלם ובעל משמעות.

התעלות החיים עצמם

בסוכה אדם אוכל, שותה וישן, ומקיים בכך מצווה דאורייתא. כלומר, החיים עצמם מתעלים. לא עשית מצוה בחפץ זה או אחר, אלא כל החיים עצמם, שגרת החיים הולכת ומתעלה לעבודת ד'. לכן זה "זמן שמחתנו" ואנו מצווים בו "ושמחת בחגך", אין שמחה כמו השמחה שיש לאדם היושב בסוכה מתוך תודעת חיים בה החיים עצמם הופכים להיות עבודת ד'.

לכן בימים האלה אנו נוטלים ארבעה מינים. ארבעת המינים מבטאים את כוח הצמיחה, הגידול וההתפתחות. העולם הוא לא סטטי, הוא כל הזמן צומח. כוח הצמיחה מתחבר גם הוא למגמה האלוקית. לכן מנענעים את הלולב לכל רוחות השמים ומכוונים שארבעת המינים הם כנגד ארבע האותיות של שם הויה. אנו מבטאים בכך את המבט מהמשקפיים שזכינו להם ביום הכיפורים - ש"כל מעשינו פעלת לנו", וכל הצמיחה של המציאות וכוחותיה, בין אלו שיש להם טעם וריח ובין אלו שלא - כולם מתאחדים יחד וצומחים מתוך ואל הערך שריבוננו של עולם העניק להם.

ניסוך המים

מתוך כל זאת, יש עבודה מיוחדת בחג סוכות - ניסוך המים.

המים יורדים תמיד מלמעלה למטה. המים הם שפע שבא מלמעלה, מפרה את האדמה, מחיה אותה ומצמיח אותה. **המים מגלים את האמת הגדולה של המציאות - מה שיורד מלמעלה למטה, הוא מה שמחיה ומצמיח את הלמטה.**

כשאין מים, כלומר, כשמנסים להסתדר רק עם הלמטה - הכל נעשה מדבר, מתייבש ומת. ההבנה שכל העולם בנוי באופן בו המים יורדים מלמעלה, ומחיים, מצמיחים, מפריחים ומפתחים את הכל - היא זו שנותנת משמעות וערך לכל. ואין מים אלא תורה - שהיא סוד החיים. זו הבנה שבאה מכוח יום הכיפורים, של חיבור האחד למעלה עם השבע שלמטה, של סוד הקטורת שמאחדת את הכל. כאשר יש לנו משקפיים של עולם אחדותי, אז אנו יודעים שמה שלמעלה מן הכל, הוא ודווקא הוא מה שמחיה את הכל.

שמיני עצרת

סיום הימים הללו בחג שמיני עצרת, "עשו לי סעודה קטנה" (סוכה נה ב). זה היום בו אנו מסכמים את עשרים ושניים הימים הללו שהחלו בראש השנה, כנגד כ"ב אותיות של התורה שבהן נברא העולם. אנו מסכמים את הכל בשמחת התורה, שהיא עוז לנו, חיינו ואורך ימינו ושמכוחה יש לנו הכל וממילא את היכולת לשמוח.

על הפסוק הראשון בעשרת הדיברות: "אֲנֹכִי ד' אֱלֹהֶיךָ" (שמות כ ב), אומרים חז"ל כך: "אנוכי - אנא נפשי כתיבת יהיבת" (שבת פח ב). כביכול הקב"ה אומר: 'אתם יודעים מה זו התורה? אני את עצמי כתבתי ונתתי לכם'. הרצון העליון, שורש כל המציאות, מתגלה אלינו בלשון בני אדם, בשפה ברורה, ונותן לנו תרי"ג מצוות.

בספרים כתוב שתרי"ג המצוות הן שש מאות ושלוש עשרה "עטין קדישין" - עצות קדושות. אלו "עצות" שבהן התורה מלמדת אותנו איך לבנות את העולם באופן בו הוא יהיה מחובר ומאוחד עם מה שמעל הכל. כך עשרת המאמרות שבהם נברא העולם מתורגמים לעשרת הדיברות, שמופיעים בחיי האומה הישראלית בעשרה פרקי הללויה שאמר דוד המלך. כל העולמות מחוברים. ומה הוא הכוח שמחבר את הכל? התורה. **התורה שקדמה לבריאת העולם, התורה ששורשה הוא מעל הכל, היא זו שמתווה לנו את הדרך כיצד לחיות פה בעולם הזה את מה שלמעלה ממנו.**

את כל מה שלמדנו ביום הכיפורים קיבלנו מהתורה, את כל מה שיש לנו בעולם קיבלנו מהתורה, ולכן שמחת התורה היא השמחה החותמת את הכל.

וכמובן, יש גם הקפות שניות. כי שמחת התורה הולכת ונמשכת ומתפרצת גם אל מוצאי החג, גם אל תוך שאר ימות החול והשנה. מפני שבאמת בכוחה של התורה להתפשט על כל החיים. כך שמחת תורה מתפשטת אל כל השנה כולה ונותנת לה את ההמשכה של אותה קדושה עליונה שזכינו להתעלות אליה בראשית השנה, בראש השנה.

הנכם מוזמנים להתחבר לרוח ולרכוש ספר בהוצאת "בני־דוד"

שיחות לקראת גיוס לצה"ל
הרב אלי סדן

דולה ומשקה
בירור סוגיות בטוען ונטען
הרב אלי סדן

שפתי תפתח
על תמילת שמונה עשרה
הרב חיים וידל

יהי ידיו אמונה
שיעורים בנושא חברת מתיבתא ומתקנת סויה
מדינת בנימין ומחוז יבנה
הרב אלי סדן

סימון לבנים
רעיונות מחדשים ומאירים
על פרשיות השבוע ומועדי השנה
הרב אליעזר קשתיאל

ניתן להשיג בחנות הספרים של 'בני דוד' - 'נעם הספר'
בחנויות המובחרות ובאתר 'בני דוד'

ניתן להשיג בחנות הספרים של מוסדות בני-דוד **נעם הספר - ע"י**
www.bneidavid.org | 050-8846929

